

VAL

paterna
TURÍSTICA

índex

ÍNDEX

Monuments

La Torre	p.3
Les Coves.....	p.4
Espai cultural Coves del Batà.....	p.5
Espai Cultural La Cova Gran.....	p.6
Església de Sant Pere	p.7
El Palau.....	p.9
El Calvari.....	p.10
Gran Teatre Antonio Ferrandis.....	p.12
Teatre Capri.....	p.14
Museu de Ceràmica	p.16

Zones naturals

Festes i tradicions

Festes Majors	p.19
La Cordà	p.21
Desfilada de moros i cristians.....	p.21

Gastronomia

Informació d'interés

Mapa

LA TORRE

Emblema de Paterna, la Torre està integrada en el singular parc urbà de la Torre i el Palau, rodejada per un mar de fumerals de les coves que la custodien junt amb l'escultura de l'artista Anzo en homenatge a les festes de moros i cristians.

Encara que no es pot precisar amb exactitud els seus orígens, s'accepta de forma generalitzada que va ser construïda com a sistema defensiu durant l'època àrab.

Amb els seus 19,5 m d'altura i 12,70 m de diàmetre superior, compta amb una excel·lent visibilitat de la contornada de la vila. Els murs tenen un grossor d'entre 2,5 i 3,30 m, i estan construïts en formigó calcicrostat amb fileres de rajola.

Consta de tres plantes, la inferior que en el seu temps va servir com a cisterna o aljub, la planta d'entrada a la torre que té forma quadrada i l'últim pis, de planta octogonal amb volta i murs de rajola. A esta última planta s'accedeix per mitjà d'una escala incrustada en el mur amb escalons de rajola a testa que finalitza en la plataforma superior.

La construcció va patir un lent deteriorament a causa dels avatars del temps, per la qual cosa va ser restaurada en 1967. En 1971 és declarada monument històric artístic d'interès local ja que, històricament, és considerada com a símbol i senyal d'identitat de la població paternerana.

LES COVES

Les coves són un tipus de vivendes excavades sobre un terreny amb especials característiques geològiques i situades en nuclis de transició entre horta i secà. Es pensa que van ser introduïdes pels moriscos, encara que també es fa referència a la seua construcció i desenrotllament durant el segle XIX amb

la crisi econòmica de l'Antic Règim. El creixement de les coves de Paterna va ser continuat des del segle XVII. En 1824 existien 38 coves habitades censades passant a les més de 200 coves ocupades per un 35% de la població durant la meitat del segle XIX. A principis del segle XX es van arribar

a comptabilitzar 509 coves encara que a partir de la primera meitat del segle es va produir un progressiu abandó i en els 60 i 70 el seu greu deteriorament ocasionaria la demolició de gran part d'elles.

En els últims anys, l'Ajuntament ha posat en marxa ambiciosos plans per a restaurar i conservar les coves. Projectes com la ciutat dels oficis perduts o la cova dels terrissers pretenen recuperar aquells oficis que estan en desús a través de la cessió de coves a artesans locals.

Són un tipus de vivendes excavades sobre un terreny amb especials característiques geològiques i situades en núclis de transició entre horta i secà.

ESPAI CULTURAL COVES DEL BATÀ

Conjunt de huit coves que ocupen una superfície aproximada de 450 metres quadrats i que alberguen la col·lecció etnològica municipal (especialment la col·lecció d'apers del camp) així com el taller d'un ferrer (Ernest Simó "El Manyà") entre les obres del qual es troba la barana de la torre. També es pot trobar la reproducció d'una cova-vivenda per a observar esta construcció en la seua funció original i una xicoteta mostra dedicada a la Cordà. A més durant tot l'any, es poden gaudir d'exposicions locals.

Es pot trobar la reproducció d'una cova-vivenda i una xicoteta mostra dedicada a la Cordà.

ESPAI CULTURAL LA COVA GRAN

En el Parc urbà de la Torre i el Palau, trobem l'Espai Cultural La Cova Gran, un lloc de trobada dels veïns de Paterna. Emplaçat sobre el que van ser en el passat coves-vivenda, va ser inaugurat el 8 de juliol de 2000, dins del Pla Especial de Protecció i Reforma interior de la Torre i el Palau. L'espai ha conservat la seua orografia, respectant l'estètica del conjunt històric al qual rodeja. L'edifici va ser excavat seguint la pròpia depressió del sòl i es divideix en dos parts arquitectònicament i funcionalment diferents, l'àgora o amfiteatre, on s'organitzen tot tipus d'esdeveniments culturals i la biblioteca municipal amb més de 16.000 volums.

ESGLÈSIA DE SANT PERE

L'edifici actual data de finals del segle XVIII i és una ampliació d'una edificació anterior realitzada per part d'Antonio Gilabert i Lorenzo Martínez. Es tracta d'una construcció d'una sola planta amb volta de canó i un conjunt de pilastres que donen pas als altars laterals.

En l'altar major es troba Sant Pere, contigu a les imatges de Sant Joan i Sant Antoni, mentre que en el creuer de la dreta es troba, junt amb Sant Vicent Ferrer i la Dolorosa, el Santíssim Crist de la Fe, de gran devoció i afecte en la vila de Paterna.

Després de la contesa civil en 1940, es va rehabilitar la fatxada de l'edifici. En 1966, es van instal·lar les decoracions en forma d'alts relleus amb escenes bíbliques sobre la vida de Crist, i van ser beneïdes dos anys després.

**D. Antonio Pando i Bringas,
primer comte de la Vila de Paterna,
manaria construir este edifici en 1760
a l'arquitecte D. Antonio Gilabert.**

EL PALAU

El Palau senyorial dels Comtes de Vila Paterna és un dels monuments més significatius del municipi. La seua història es remunta al 30 de juliol de 1746 quan el Duc de Segorbe i Medinaceli ven la vila de Paterna al Sr. Antonio Pando i Bringas, primer comte de la Vila de Paterna, que manaria construir este edifici en 1760 a l'arquitecte Antonio Gilabert, director de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles.

Al llarg del temps l'edifici ha tingut diferents usos com a escola i habitacions de mestres, alberg de pobres, hospital de guerra, i inclús com a projecte d'hotel.

En 1976 va ser declarat monument historicoartístic d'interés local i en 1983 és adquirit per l'Ajuntament de Paterna, primer com a sala d'exposicions i en l'actualitat com a seu de la Casa Consistorial.

L'edifici constava de dos parts diferenciades, el Palau pròpiament dit, de planta rectangular i tres pisos, i una àrea posterior per a cavallerisses i magatzem. En la planta baixa destaca la porta principal, que arriba fins a l'estant del balcó central i té finestres enreixades a un costat i a l'altre. En el primer pis hi ha un balcó central i dos laterals. El principal destaca pel seu encerclat de pedra.

La fatxada presenta una sòlida geometria subratllada per una disposició de buits organitzada simètricament en funció de l'eix principal de la portada. Es corona amb un gran frontó triangular motlurat en els seus costats, on apareix l'escut dels Comtes de Vila Paterna, timbrat amb la creu de Calatrava.

EL CALVARI

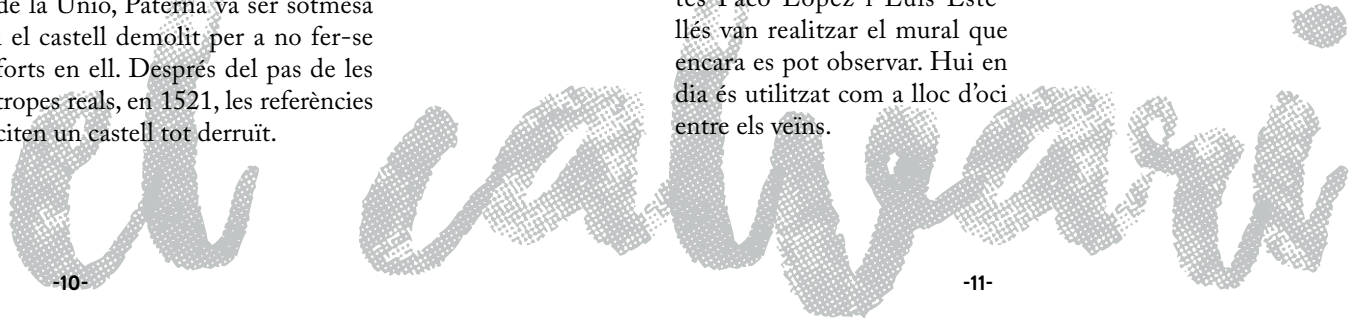
Enfront del Palau dels comtes de Vila Paterna trobem una zona amb extraordinàries vistes sobre el riu, l'horta i les poblacions circumdants a la capital valenciana, coneguda com el Calvari i sobre la qual s'alçava el castell de Paterna. L'edificació apareix en diferents documentacions medievals i que Jaume I menciona en el Llibre del Repartiment quan va fer entrega de l'alqueria de Paterna i Manises junt amb esta edificació al noble aragonés Artal de Luna.

La importància estratègica del castell es devia a la seua posició clau per als invasors que buscaven exercir el control de la ciutat de València, per la qual cosa va ser escenari de diferents batalles com les lluites nobiliàries baixmedievals (enfrentament entre els Centelles i els Vila-ragut). En 1348, durant la Guerra de la Unió, Paterna va ser sotmesa i el castell demolit per a no fer-se forts en ell. Després del pas de les tropes reals, en 1521, les referències citen un castell tot derruït.

En 1911, una comissió va dur a terme una exploració subterrània que va donar com a resultat el descobriment d'una galeria per davall de la muralla, restes d'una porta i un túnel prou ampli amb volta de canó. En l'extrem nord es va trobar un pou lluernà i elements de mur i formigó. En un d'estos túnels es presenten restes d'una porta que degué donar accés a altres galeries. Hui en dia pot apreciar-se el seu mur de contenció just davall del Calvari en el carrer Ernest Ferrando.

A principis de segle XX el Calvari servia d'escenari per a la celebració del Viacrucis i posteriorment va albergar una escola infantil. En els últims anys ha sigut espai d'exposicions a l'aire lliure i a mitjan anys huitanta els artistes Paco López i Luis Estellés van realitzar el mural que encara es pot observar. Hui en dia és utilitzat com a lloc d'oci entre els veïns.

En una zona amb extraordinàries vistes sobre el riu, l'horta i les poblacions circumdants a la capital valenciana, sobre la que s'alçava el castell de Paterna, trobem el Calvari.

GRAN TEATRE ANTONIO FERRANDIS

El Gran Teatre és l'edifici de referència per a l'oci i entreteniment dels paterners des que alçara per primera vegada el seu teló el 8 de maig de 1928. Un any abans, el senyor Vicente Brull Bayona havia presentat una sol·licitud d'obres per a construir un "edifici per a cafè-cinematògraf, dotat d'escenari per a funcions teatrals". Des de llavors, l'edifici ha acollit innumerables obres teatrals i exposicions d'art.

En 1986 era catalogat per a ser considerat edifici protegit de segona categoria i passaria a ser propietat municipal des d'on es van impulsar els tràmits i gestions pertinents per a l'adequació de l'edifici. El Gran Teatre va ser inaugurat al febrer de 2000 amb el nom de l'universal paterner Antonio Ferrandis. La nova edificació consta d'una sala amb capacitat per a 600 espectadors i uns 388 metres quadrats amb un fossat per a l'orquestra de 56 metres quadrats i capacitat per a 50 músics. A més l'immoble també inclou tres sales per a reunions, exposicions, assajos, etc. La fatxada original del Gran Teatre va ser restaurada totalment amb noves fusteries i acabats.

TEATRE CAPRI

A l'entorn de 1924 va ser inaugurat el "Teatre de la Unió" conegut popularment com "Teatre del Batà" en referència al carrer on està ubicat.

Segons J. Núñez el seu origen es deu a "un grup d'aficionats constituïts exclusivament en societat, que van escometre la quixotesca empresa de construir a costa seu un teatre digne de la Paterna de llavors".

El local disposava d'una acústica extraordinària que realçava, si és possible més, les interpretacions dels protagonistes, tant de caràcter professional com dels nombrosos grups d'aficionats locals. El cine per episodis es complementava amb les funcions teatrals dels diumenges a la nit però la progressiva aparició d'altres sales comercials, inclús amb més aforament, i l'arribada dels mitjans audiovisuals van conduir, en un primer moment, que els socis fundadors no pogueren mantindre el local i el vengueren a Alejandro Llorca passant, finalment, a Pablo Vives.

el teatre capri

En 1988, els propietaris creen l'entitat "Centro de Arte y Danza S.A." la finalitat de la qual era la dedicació "a la difusió cultural i artística en les seues distintes manifestacions". Seria esta societat la que entraria en contacte amb l'Ajuntament formalitzant un contracte de compravenda entre ambdós parts que va ser rubricat davant de notari en data 30 d'octubre de 1992 amb un valor total de 28 milions de pessetes, dels quals la meitat es concedirien per la Conselleria d'Educació i Cultura a través d'una subvenció dins del Programa Música 92. En la Comissió de Govern de 15 de maig de 1998 s'aprova el "Projecte d'adaptació antic teatre Capri a la normativa vigent" amb un pressupost total de 15 milions de pessetes. A través d'este projecte es va tractar d'adequar el recinte per a espai d'usos múltiples com reunions, balls, assajos i representacions teatrals. Després d'esta adquisició municipal i les obres d'adequació necessàries, l'edifici seria inaugurat al febrer de 2000 amb el fi d'oferir als veïns una proposta cultural d'acord amb les demandes socials i culturals del nou mil·lenni.

EL MUSEU DE CERÀMICA

En la Plaça del Poble, en un edifici de 1881 (antic Ajuntament) es troba el Museu Municipal de Ceràmica, que acull una de les majors mostres de ceràmica medieval. Inaugurat al setembre de 1980, en ell es pot trobar un fidel reflex de l'activitat terrissera que va ocupar gran part de la població paternerana durant els segles medievals i part de l'edat moderna, des dels segles XII-XIII fins a finals del segle XVI.

Durant estos cinc segles la ceràmica procedent dels tallers terrissers de Paterna es va integrar en les xarxes comercials que la Corona d'Aragó va mantindre amb tots els ports del Mediterrani obtenint un merescut prestigi per la qualitat de les seues produccions.

Les troballes arqueològiques i documentals que s'han succeït han ajudat a tindre un major coneixement del passat terrisser de Paterna que destaca per qualitat de la ceràmica que es va produir ací durant l'edat mitjana.

Amb l'objectiu de conservar el Patrimoni Històric de Paterna, el Museu s'ha encarregat d'estudiar, conservar, restaurar, exposar i publicar les peces que integren les seues col·leccions, totes elles peces pertanyents a Paterna. Es tracta per tant d'un museu únic entre els de la seua classe, especialitzat en ceràmica medieval que atesora una de les millors col·leccions que existeixen i que per la qualitat d'allò que s'ha exposat bé pot competir amb altres de major renom. Entre les peces més conegudes, destaquen les realitzades en verd i manganés, en daurat, en blau, envernissades i com no, ceràmica bescuitada, aquella que no ha rebut l'esmalt per a després ser decorada (grans recipients com gerres, cànTERS, etc.) dels quals Paterna va ser una gran productora.

A més compta amb recreacions de maquetes de forns i torns i fotografies que il·lustren el procés manual de la fabricació de ceràmica i amb un model de tomba de les trobades en el cementeri musulmà amb el seu esquelet original.

ZONES NATURALS

Paterna compta amb un extens paratge natural en el seu terme municipal. Les àmplies zones muntanyoses i boscoses que discorren paral·lelament al riu Túria, especialment en la zona de la Canyada, conformen un hàbitat d'extraordinària qualitat no sols per a gaudir de l'agrest paisatge que es presenta davant de nosaltres sinó per la transcendència que poseeix per a la conservació de l'entorn. Entre elles es troba la Vallesa, declarada espai natural protegit i que forma part del Parc Natural del Túria. Amb més de sis hectàrees, esta meravellosa extensió alberga una abundant població de pins i matolls típics dels boscos mediterranis com timó, romer, carrasca o argilaga.

L'aroma de la frondositat, la vista d'un paisatge tan agradable, la respiració d'aire pur i la tranquil·litat, suposen tot un plaer per als nostres sentits.

També cal destacar la Lloma de Betxí, un poblat de l'Edat del Bronze situat en el paratge de la Vallesa de Mandor i datat entre el 1800 i el 1300 a.C, que conserva les restes d'una gran edificació amb tres habitacions.

FESTES I TRADICIONS

Paterna compta amb diverses festivitats al llarg de l'any, que comencen en el mes de gener amb la commemoració de Sant Antoni Abat, celebració que compta amb una gran participació, no sols dels veïns sinó de nombroses persones que ens visiten d'altres municipis.

En la setmana del 19 de març tenen lloc les Falles en honor a Sant Josep i en les quals participen nombroses comissions falleres. Li segueix la Setmana Santa, on les confraries ixen al carrer en processons. Les festivitats del Patró de la Vila, Sant Pere i la de la Mare de Déu d'Agost, porten a les Festes Majors durant la segona quinzena d'agost.

FESTES MAJORS

Les Festes Majors de Paterna en Honor al Santíssim Crist de la Fe i Sant Vicent Ferrer prenen els carrers de la ciutat cada segona quinzena d'agost, sota el lema "Foc, festa i fe" s'uneixen els Moros i Cistians, la devoció al Crist de la Fe i la passió pel foc de la Cordà.

El pregó es converteix cada any en el punt de partida perquè la pólvora, les celebracions lúdiques, l'esport i els actes religiosos se succeïsquen durant dos setmanes. I és que les Festes Majors concentren, a més de la part festiva, un vessant cultural com els premis literaris Jocs Florals, l'entrega dels Coets d'Or a les personalitats o entitats més involucrades amb la festa, o una vasta programació repleta de música, actuacions teatrals i exposicions.

LA CORDÀ

La gran protagonista de les Festes Majors de Paterna és la Cordà, un esdeveniment centenari i únic en el món, a causa de la seua magnitud i espectacularitat, on els focs artificials il·luminen el cel l'últim diumenge d'agost. Gràcies a les penyes coeteres i als veïns que hi participen, la Cordà de Paterna és la manifestació pirotècnica en què major quantitat de coets es cremen en menys espai de temps. Durant aproximadament mitja hora, en el Carrer Major s'encenen 70.000 coets, fent un espectacle de llum foc i color inigualable i que li va valdre ser reconeguda com a Bé d'Interés Turístic Autòmic, el 17 d'abril de 2007.

DESFILADA DE MOROS I CRISTIANS

La família de Moros i Cristians, composta per més de 3.000 festers, és un dels majors atractius de les festes. Les desfilades, que des de fa més de quatre dècades representen la reconquesta que culmina amb l'entrega de les claus de la ciutat al Rei Jaume I, són un dels esdeveniments que més gent reuneix.

els cachaps

GASTRONOMIA

La gastronomia de Paterna es basa en la mediterrània, molt rica en verdures i arrossos, sent la paella valenciana el plat principal.

Especial menció mereixen els famosos “cachaps”, uns dolços fullats farcits d’una crema deliciosa i especial. La seua elaboració, tant d’ingredients com la tècnica de cocció, està basada en una recepta secreta.

INFORMACIÓ D’INTERÉS

COM ARRIBAR:

Metro:

Línia 1 (parades Campament, Paterna i Santa Rita)

Autobús:

Metrobus Línia 140

OFICINA DE TURISME / TOURIST INFO

C/ Metge Ballester, 23-B.

Central Oficina de Turisme:

Pl. Exèrcit Espanyol, 4.
(Gran Teatre Antonio Ferrandis)

Telèfon:

96 305 31 24 / 96 305 30 04

Correu electrònic:

paterna@touristinfo.net
aparicio.man@ayto-paterna.es
moliner.elv@ayto-paterna.es

Horari d’atenció:

Estiu: del 30 de juny al 30 de setembre.

De dilluns a divendres, de 9 a 14 hores i de 17 a 20 hores.

Dissabtes de 9 a 14 hores.

Hivern: de l’1 d’octubre al 29 de juny.

De dilluns a divendres, de 9 a 14 hores i de 16 a 19 hores.

Dissabtes de 9 a 14 hores.

1. Oficina de turisme

- 2. La Torre
- 3. Les coves
- 4. Coves del Batà
- 5. Cova Gran
- 6. El Pallau
- 7. El Calvari
- 8. Gran Teatre Antonio Ferrandis
- 9. Teatre Capri
- 10. Museu de Ceràmica
- 11. Església de Sant Pere
- 12. La Vallesa
- 13. Lloma de Betxi

AJUNTAMENT DE
Paterna
REGIDORIA DE TURISME

www.paterna.es